

Sůl kuchyňská — ať se vyskytuje čistá jako sůl kamenná nebo smíšená se zemí (hlínou) nebo rozpuštěná v přirozených nebo uměle vyhloubených pramenech, — jest netoliko vyhrazeným nerostem, nýbrž přímo předmětem monopolu státního. I dobývání soli mořské náleží sem; jsou povinni držitelé soukromých soliváren veškeru vydobytou sůl přenechati eráru za ustanovenou cenu. Svoboda hornictví netýká se tedy těžení soli, jež rezervováno jest státu, a nesmí tudíž úřady horní soukromníkům propůjčiti ani kutacího práva, aby mohli hledati a otevřítí sůl kuchyňskou v ložiscích, pramenech nebo solankách, ani uděliti jim práva k dobývání soli v naznačených místech. Jeť naopak každý úřad horní povinen, nabuda povědomostí o vyskytnutí se soli kamenné, solných pramenů nebo pod. zemních solanek, podati bez prodlení příslušnému úřadu finančnímu zevrubné oznámení o tom, aby úřad tento učinil potřebná opatření na ochranu monopolu státního (§ 2 prov. předp.).

V. Obor působnosti úřadů.

O sporném objemu a výkonu regálu horního mezi dvěma stranama povoláno jest rozhodovati v I. instanci horní hejtmanství, zvláště pokud jde o otázku, zda dotyčný nerost jest vyhrazeným čili nic; vede-li se důkaz, dožádají se pravidelně znalci (chemikové) o podání nálezu.

Zařadují-li se všechny druhy uhlí černého a hnědého v kategorii vyhrazených nerostů, nesejde na upotřebitelnosti nerostu tohoto co do obsahu jeho, nýbrž na tom, že dle pravidel vědy uznán jest kámen tento za »uhlí« (nál. spr. dv. soud. ze dne 30. listopadu 1889 č. 3703, sb. »Budwinski« č. 4990). Mají tedy úřady horní za povinnost, stále míti na očích předmět regálu horního.

Většina kamenů a zemin — zvláště barevných, — dále četné t. zv. minerální vody obsahují větší nebo menší množství kovů, síry, soli, a přece nemohou být vztaženy mezi vyhrazené nerosty, poněvadž nelze jich v celku upotřebiti k technické výrobě těchto vedlejších součástí jejich. Při posuzování této upotřebitelnosti rozhodují dosavadní zkušenosti v oboru huťářství a nerostopisu; rovněž může k posouzení pojmu vyhrazených nerostů náležitého vodítka poskytnouti značný pokrok věd vůbec.

Je-li pochybnost o tom, sluší-li určitý nerost zařaditi do třídy nerostů vyhrazených čili nic, dlužno uvážiti vylíčené poměry, vyslechnouti mínění odborníků nebo dotázati se míst vyšších; jestliže by úřady horní neměly bezpečných zpráv a vědomostí o takovýchto nových, dosud neobvyklých účincích součástí nerostových shora naznačených, povinny jsou ihned zpravit o tom představený úřad, jenž pak vyžádá si pokynů ministerstva (§ 1 vyk. předp.).

Regál poštovský viz Poštovníctví.

Registratura viz Spisovna.

Reglement služební vojenské jest soubor předpisů o vojenské službě v míru i ve válce platících pro všechny části vojska a pro všechny osoby válečné moci rakousko-uherského mocnářství, totiž: pro vojsko a válečné námořnictvo, pro c. k. rakouskou zeměbranu a pro kr. uherskou zemskou obranu (četnictvo, honvédy), konečně — ve válce — i pro oddíly domobrany povolané do zbraní. Reglement služební spočívá na stát. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 61 ř. z. (kus *a*) o provádění moci vládní a výkonné (č. 145 čl. 5), dále na stát. zákl. zákonu o společných záležitostech (§ 146 § 1 *b*), konečně zakládá se na uherském zákonu

z r. 1867 čl. XII., kteréžto zákony propůjčují císaři (králi) bez omezení vrchní rozkaz nad brannou mocí a nad organisací válečnictví.

Jakožto výron této zákonodárné moci požívá též reglement služební pro veškery části moci válečné úplného významu a právní účinnosti zákona a jest také jako zákon v uvozovacím rozkazu armádním výslovně prohlášeno.

Až do r. 1749 měl každý pluk své zvláštní »regulament«, v němž vytčena byla všeobecné obvyklá ustanovení, ale jinak sdělána byla zcela dle libovůle majitele pluku. V témž roce dostalo se armádě Daunova služebního a cvičného reglementu, jež sděláno bylo generály Winkelmannem a Radicatem, obsahovalo i jiné předpisy a bylo v platnosti jako reglement, nikoli jako zákon.

Teprve služební reglement arcivévody Karla vydané r. 1806 považovati jest za zákon; v platnosti potrvalo až do r. 1873, kdy vyšlo služební reglement nové, kteréž uvedeno ve shodu co do věcné stránky s poměry vojenskými změněnými veskrze zavedením všeobecné povinnosti branné. Co do mravní stránky zachován duch reglementu arcivévody Karla.

Nynější služební reglement musilo tudíž věnovati zřetel netoliko k moderním zařízením vojenským, nýbrž i náležitou měrou přihlédnouti ku zcela obměněným časovým poměrům. Reglement dnešní platí od 1. srpna 1886 a odnáší se též k trupám bosensko-hercegovinským.

Platné reglement služební sestává ze tří dílů:

V dílu prvním shledáváme ustanovení, která platí stejnou měrou pro všechny části moci válečné. K ustanovení těmto patří přísaha a články válečné, rozdělení branné moci a (v dodatku) ustanovení o pořadu důstojství všech oddílů a šarží; povinnosti vojína vůbec a jeho jednání zvláště, v kteréžto příčině mají všeobecnou důležitost ony předpisy, kteréž jednájí (§ 7) o účastenství ve spolicích, shromážděních, demonstracích, ve sborech zastupitelských, jakož i o účastenství v tisku. Důležité jsou dále předpisy o subordinaci (podřízenosti) — (§ 11) — o trestech (§ 12), o prosbách (§ 13) a stížnostech (§ 14), předpisy kasárenské, a to o službě kasární i o službách zvláštních, kdež podstatný význam má kapitola o »zatykání« (§ 43).

Oddíly »slavnosti«, »pocty« a »služba v posádkách« jsou povahy čistě vnitřní; naproti tomu všeobecně závažny jsou předpisy o poskytování assistencí (§ 70), o chování se v čas veřejných nepokojů (§ 71), o použití zbraně při zbouřeních (§ 72) a o chování se stráží (§ 77 bod 577).

Rovněž má všeobecný význam odstavec o »disciplinárním právu trestním«, v němž vytčena jsou též (§ 86, bod 652, a § 88 bod 663) trestní ustanovení ohledně oněch neaktivních osob službou povinných, které nedostavily se ke kontrolnímu shromáždění nebo při něm dopustily se nějakého deliktu vojenského.

V oddílu »vojenské pravosudí« jedná § 100 o »vyhledávání skutkového podkladu úřady civilními v trestných případech vojenských«, dále § 101 o »příslušnosti v občanských sporech právních« a o všeobecném občanském životě právním. V ohledu tom mají konečně všeobecnou důležitost i v dodatku (příloha č. 3) uvedená ustanovení o výsadách propůjčených osobám vojenským při posledních nařízeních.

Díl druhý služebního reglementu jest povahy úplně vojensko-taktické; vytýkáť pro pozemní vojsko předpisy o pochodech, ležení,

ubytování, o službě výzvědné a zabezpečovací, pro námořnictvo válečné pak obsahuje ustanovení přihlížející k zvláštní povaze jeho, konečně pro veškeru moc válečnou předpisy o styku s nepřítelem, o boji, o zasílání zpráv a návrzích na udělení vyznamenání.

Díl třetí vykazuje předpisy čistě osobní (dle šarží postupně až k plukovníku jakožto majiteli pluku) pro každý druh zbraní a trupy zvláště.

Pro generalitu platí speciální reglement, ostatním osobám nepřístupné.

Regres.

I. P o j e m.

Pojmu »regres« lze stěží vytknouti meze zcela určité. V nejširším slova smyslu jest regres nárok na odškodněnou za tím, proti komu lze dle smlouvy nebo dle zákona ku platnosti přivést právo na správu (evikci). V tomto širším smyslu zahrnuje v sobě pojem regresu celý obor náhrady škody a veškery případy správy. V užším slova smyslu jest regres nárokem za určitou osobou na plnění věci neb obnosu na základě zvláštních poměrů právních nebo právních důsledků.

II. Případy regresu:

1. Občanský zákonník zná celou řadu právních poměrů, kde možno žádati o regres.

a) § 337 o. o. z. stanoví: Držba obce posuzuje se dle poctivosti nebo nepoctivosti zmocněnců jednajících jménem členů obce; vždy však musí nepoctiví členové nahraditi škodu poctivým členům i vlastníkovi; předpis tento platí i o ostatních právnických osobách (spolcích, korporacích atd.).

b) Předůležitý význam má regres solidárního dlužníka za ostatními spoludlužníky, v tom případě, že musil sám celý dluh zaplatiti; jestli oprávněn hojiti se na ostatních solidárně zavázaných dle předpisu § 896 o. o. z., a sice dle stejných dílů, ač-li není mezi nimi poměru jiného (viz též čl. »Korrealita«). Zde vzpomenuto budiž zásady § 1302 o. o. z.; jestliže totiž více osob úmyslně způsobí škodu, nebo nedají-li se určití podíly jednotlivých osob ve škodě, ručí všichni za jednoho a jeden za všechny; nahradí-li některý z nich škodu, má regresní nárok za ostatními. Nárok regresní neřídí se však naproti spoluručiteli solidaritou (rozh. ze dne 12. února 1885 č. 14.845).

c) Příklad § 1359 o. o. z. Zaručilo-li se za týž celý obnos více osob, práva jest každá z nich za celý obnos; zaplatila-li však některá z nich celý dluh, přísluší jí jako spoludlužníku právo regresní za ostatními. Regresního práva není mezi více osobami, kteréž zaručily se za týž dluh nezávisle na sobě (zcela samostatně, pro sebe) (rozh. ze dne 28. srpna 1890 č. 7441, ze dne 22. ledna 1890 č. 14.426 časop. »Jur. Bl.« z r. 1890 č. 36).

d) Důležitým případem regresu jest ručení z postupu (cesse) za správnost a dobytelnost pohledávky. Stanoví-li pak § 1397 o. o. z., že cedent neručí nikdy za více než kolik od cesionáře obdržel, platí předpis tento potud, nebylo-li mezi oběma stranami nic jiného smlouveno; může se tedy cedent smlouvou zavázati za více, než byl od cesionáře obdržel (rozh. ze dne 12. února 1862 č. 496). Záleží-li hodnota postoupená v pohledávce, lze nalézt o regresu cesionářovu teprve tehdy, je-li zjištěno, mnoho-li z této pohledávky došlo (zaplaceno bylo; rozh. ze dne 15. dubna 1854 č. 3950 sb. č. 189). Ostatně viz čl. »Postup«.